

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΘΕΜΑ Α

Α1. Σύμφωνα με τον συγγραφέα του Κειμένου 1, είναι σημαντική η γνώση της ιστορίας. Συγκεκριμένα, το ιστορικό παρελθόν καθορίζει και διαμορφώνει τις πεποιθήσεις, τις αρχές, τις γνώσεις και τους κανόνες του παρόντος. Έτσι, προκρίνεται η επίγνωση του έργου των προγόνων για την κατανόηση του παρόντος, χωρίς αυτό να εξαίρει τη σημασία και την ευθύνη των μεταγενέστερων για την εξέλιξη της κοινωνίας. Επομένως, η γνώση του ιστορικού παρελθόντος συμβάλλει στην αποφυγή λαθών στο παρόν, στη συνειδητοποίηση της ταυτότητας των ανθρώπων και στον καθορισμό των στόχων τους.

ΘΕΜΑ Β

B1. α.Α, β.Α, γ.Σ, δ.Σ, ε.Σ

B2.α. Όσον αφορά τη μορφή του τίτλου του Κειμένου 1, διατυπώνεται με τη μορφή ερώτησης, είναι σύντομος και περιεκτικός και η λειτουργία της γλώσσας είναι αναφορική. Επίσης, ο συντάκτης του κάνει χρήση α' πληθυντικού προσώπου και δεοντικής τροπικότητας (εννοείται το ρ. πρέπει και δηλώνεται αναγκαιότητα-υποχρέωση), ενώ συνιστά ρηματικό σύνολο. Ως προς τον επικοινωνιακό του ρόλο, είναι αποτελεσματικός, καθώς κεντρίζει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Αυτό συμβαίνει, επειδή με τη χρήση του ερωτήματος ο αναγνώστης καλείται να σκεφτεί την πιθανή απάντηση, ενεργοποιεί τη σκέψη και τη φαντασία του, ενώ ταυτόχρονα υψώνονται γέφυρες διαλόγου μεταξύ συντάκτη και αναγνώστη. Ταυτόχρονα, το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο εντάσσει τον αναγνώστη στο ίδιο σύνολο με τον συντάκτη και δίνει την

αίσθηση καθολικότητας και συλλογικότητας, ενώ συνδυαστικά με τη χρήση της δεοντικής τροπικότητας, καλλιεργείται η συνυπευθυνότητα.

β. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο συντάκτης επιχειρεί να αναδείξει την αδυναμία των σύγχρονων του μαθητών να κατανοήσουν την αξία της ιστορικής γνώσης, θεωρώντας την απωθητική, αφού το σχολείο αδυνατεί να συνδέσει τη ζωή των μαθητών με το παρελθόν. Με την παρεμβολή λοιπόν του ευθύ λόγου στο τέλος της παραγράφου κατορθώνει να κάνει το ύφος ζωντανό, άμεσο και παραστατικό, αφού ο αναγνώστης έρχεται αντιμέτωπος με τη γνώμη των σημερινών φοιτητών και την απορία τους για την αναγκαιότητα της ιστορικής γνώσης. Ταυτόχρονα, προσδίδεται αληθοφάνεια, κύρος και αξιοπιστία στα γραφόμενα, αφού πρόκειται για μια μορφή μαρτυρίας. Τέλος το ύφος αποκτά στοιχεία οικειότητας και προφορικότητας.

Β3. Οι γλωσσικές επιλογές της Κικής Δημουλά, προκειμένου να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με τον ρόλο της επετείου στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης είναι οι εξής:

α. Η ποιητική λειτουργία της γλώσσας (π.χ. μεταφορά "... Είναι ένα δωρεάν μεταφορικό μέσο με το οποίο μεταφέρεται το πολυπληθές παρελθόν εδώ στο παρόν", π.χ. προσωποποίηση "... παρελαύνουν οι Θερμοπύλες, "... τα θηλάζει εκείνη η παλιά φωτογραφία σου") μέσω της οποίας το ύφος γίνεται ζωντανό, παραστατικό και δραματικό.

β. Ο εικονοπλαστικός λόγος (π.χ. "...με το βηματισμό της σημαίας", "... Δάφνινο στεφάνι στον άγνωστο στρατιώτη και, σιωπηρά, στον κάθε αγνοούμενο", "...ιδού η νύφη ακόμα ερωτευμένη με το νυφικό της") μέσω του οποίου ζωντανεύουν στο μυαλό του αναγνώστη οικείες εικόνες που σχετίζονται με εθνικές ή άλλου είδους επετείου.

γ. Το συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο (π.χ. "Και σε χαρές και σε απώλειες", "... τιμά τους ήρωες, συντονίζει τον ηρωισμό", "...επιστρέφουν οι γονείς μας", "...χρονιάρικα πια τα παιδιά σου") μέσω του οποίου διεγείρεται το αίσθημα πατριωτισμού και η συγκίνηση του αναγνώστη.

Επίσης ο υποψήφιος μπορεί να αναφερθεί και:

- στη σχολιαστική λειτουργία των αποσιωπητικών (π.χ. "αυτές κι αν δεν θέλω να ξεχαστούν...") μέσω των οποίων ο συντάκτης υπαινίσσεται την αναγκαιότητα μνήμης των απωλειών.

- στο ασύνδετο σχήμα (π.χ. "Τιμά τους ήρωες, συντονίζει τον ηρωισμό με το βηματισμό της σημαίας, παρελαύνουν οι Θερμοπύλες, δάφνινο στεφάνι στον άγνωστο στρατιώτη...") μέσω του οποίου το ύφος γίνεται δραματικό και αποκτά συγκινησιακές προεκτάσεις.
- στην επανάληψη της λέξης "γενέθλια" στην τελευταία παράγραφο, με την οποία δίνεται έμφαση στην επέτειο γέννησης των παιδιών.
- στην αντίθεση π.χ. "... κοντά η ενηλικίωση και ακόμα τα κρατάει αγκαλιά και τα θηλάζει εκείνη η παλιά φωτογραφία σου", με την οποία αναδεικνύεται η διατήρηση της μνήμης παρά το γρήγορο πέρασμα του χρόνου.

ΘΕΜΑ Γ

Στο κείμενο αναφέρεται η οικογενειακή ιστορία του ταγαριού, το οποίο εντοπίζει η αφηγήτρια «καταχωνιασμένο σε μια παλιά κασέλα» ως «μέρος της προίκας» και χειροποίητο δημιούργημα της προγιαγιάς της. Το ταγάρι κατά τη γνώμη μου, είναι ενθύμιο, συνιστά οικογενειακό κειμήλιο και συμβολίζει την παράδοση, το ενοποιητικό στοιχείο και τον άρρηκτο δεσμό μεταξύ των γενεών: προγιαγιά-γιαγιά-μητέρα-κόρη. Μάλιστα, μέσα από την εικόνα «Της έδειξα το ταγάρι και συγκινήθηκε» παρουσιάζεται η συναισθηματική αξία που έχει το αντικείμενο για τη γιαγιά της αφηγήτριας ως προϊόν ιστορίας. Αυτή η συμβολική σημασία του ταγαριού επιβεβαιώνεται επίσης με τη χρήση του ευθύ λόγου «Πράγματα για μια ζωή», ως σχόλιο της γιαγιάς, σε συνδυασμό με το σχόλιο της αφηγήτριας «Φυσικά έκανε λάθος στο μέτρημα. Ήδη το ταγάρι είχε χρησιμοποιηθεί από τρεις γενιές». Μέσα από την αντίθεση αυτή διαφαίνεται η διαχρονικότητα του ταγαριού ως οικογενειακού συμβόλου, το οποίο υπερνικά τη φθορά του χρόνου και διατηρείται ως κειμήλιο και για τις επόμενες γενιές.

[Η απάντηση περιλαμβάνει περισσότερους από τρεις (3) κειμενικούς δείκτες].

Αν ήμουν στη θέση της αφηγήτριας, θα κρατούσα το ταγάρι με περηφάνια. Είναι φορέας ιστορίας και θεωρώ ότι η αξία του αυξάνεται χρόνο με το χρόνο, γενιά με γενιά. Έχει ανεκτίμητη συναισθηματική αξία ένα τέτοιο πολύτιμο αντικείμενο και θα αποτελούσε ενθύμιο της οικογένειας, στοιχείο του οικογενειακού δεσμού, απτό και ορατό στην καθημερινότητά μου. Παράλληλα, όπως αναφέρει και η αφηγήτρια, εκφράζει τις οικολογικές μου ανησυχίες, όντας βαμμένο με φυτικές βαφές.

Εναλλακτικά

Αν ήμουν στη θέση της αφηγήτριας, δεν θα κρατούσα το ταγάρι. Από τη μία πλευρά, αντιλαμβάνομαι τη συναισθηματική αξία του αντικειμένου και ίσως να το φύλασσα ως ενθύμιο. Από την άλλη, επιδιώκω τα υλικά αγαθά να έχουν κυρίως χρηστική αξία. Αυτό στην περίπτωση του ταγαριού δεν συμβαίνει καθώς, όπως δηλώνει και η αφηγήτρια, είναι άβολο ως τσάντα. Επιπλέον, ως άτομο νεανικής ηλικίας επιθυμώ να ακολουθώ τον συρμό και το ταγάρι δεν είναι της μόδας.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Τίτλος: Απ (αξία) ιστορικής μνήμης ;

Πρόλογος: Ο μαθητής ενδέχεται να επικεντρωθεί στην απαξίωση μαθήματος Ιστορίας.

Αφόρμηση από επικαιρότητα

Χρήση α' και γ' προσώπου καθώς το ζητούμενο είναι βιωματικό.

Ενδεικτικός πρόλογος: Χαρακτηριστικό της πλειονότητας των μαθητών τα τελευταία χρόνια είναι η απαξιωτική αντίληψη απέναντι στα θεωρητικά μαθήματα και κυρίως της Ιστορίας. Ο υπερτονισμός του ρόλου και της αξίας των θετικών επιστημών σε συνδυασμό με την αλματώδη επιστημονική ανάπτυξη και την επικράτηση της τεχνολογικής αντίληψης οδήγησαν στην στάση των μαθητών. Για ποιους λόγους όμως οι μαθητές πρέπει να στραφούν στην γνώση του παρελθόντος και μέσω αυτής να διαμορφώσουν μία ολοκληρωμένη προσωπικότητα;

Ζητούμενο 1^ο : Αξία ιστορικής γνώσης:

1)Γνώση λαθών του παρελθόντος με αποτέλεσμα την αποφυγή επανάληψης των ίδιων λαθών.

Άντληση προτύπων ηρωισμού (γενναιότητας, θάρρους, αρετής) που μπορεί να αποτελέσουν ερέθισμα για αντίστοιχες μελλοντικές συμπεριφορές στις «μάχες» της καθημερινότητάς τους.

2) Ενίσχυση κριτικής ικανότητας, δυνατότητα συνθετικής αντιμετώπισης συγκυριών και γεγονότων μέσω της γνώσης του παρελθόντος. Διεύρυνση πνευματικών οριζόντων.

3)Μετάδοση ηθικών αξιών όπως σεβασμός, εντιμότητα, ειλικρίνεια, συνεργασία, αλληλεγγύη, ομαδικότητα, που θα αποτελέσουν γνώμονα ανθρωπιστικών δράσεων και έρεισμα δημοκρατικού ιδεώδους.

4) Ενδυνάμωση εθνικής συνείδησης και τόνωση φιλοπατρίας μέσα από την εμβάθυνση στη γλωσσική παράδοση, τα ήθη, τα έθιμα, που θα οδηγήσουν στη δημιουργία ενεργοποιημένων πολιτών.

Ζητούμενο 2^ο : Βιωματικοί τρόποι, καλλιέργειας ενδιαφέροντος για το ιστορικό παρελθόν:

- 1) Οι νέοι να κινητοποιήσουν το ενδιαφέρον τους συνδέοντας το ιστορικό παρελθόν με τη σύγχρονη πραγματικότητα και επικαιρότητα => Σχολιασμός πηγών και μελέτη λογοτεχνικών κειμένων αντίστοιχο των ιστορικών γεγονότων που εξετάζονται στο μάθημα της Ιστορίας.
- 2) Παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών σχετικών με τις ιστορικές περιόδους που διδάσκονται στα σχολεία και διοργάνωση αντίστοιχων θεατρικών παραστάσεων.
- 3) Επισκέψεις σε διαπολιτισμικούς χώρους και ιστορικούς τόπους (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι) στους οποίους διαδραματίστηκαν αξιοσημείωτα ιστορικά γεγονότα και δήλωση συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα ανταλλαγής μαθητών στο πλαίσιο του μαθήματος της Ιστορίας.
- 4) Συζήτηση – Διάλογος με άτομα του συγγενικού περιβάλλοντος για τη μετάδοση διδαγμάτων της ιστορικής μνήμης .

Επίλογος: Συνοψίζοντας η Ιστορία είναι δάσκαλος της ζωής, φως της αλήθειας και βοηθάει το σύγχρονο άνθρωπο να δει τα αγαθά που προκύπτουν από την ιστοριογνωσία.

Σχολιασμός απαντήσεων

Τα θέματα χαρακτηρίζονται αναμενόμενα. Οι καλά προετοιμασμένοι μαθητές θα σταθούν με αξιοπρέπεια.

Επιμέλεια απαντήσεων

**Ειρήνη Αβραμίδη, Κατίτσα Ευαγγελία, Αγγελική Παρασκευοπούλου,
Μάρω Ροζάκη, Λουκάς Σκρέκης**